

NL

NL

NL

COMMISSIE VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN

Brussel, 7.4.2008
COM(2008) 186 definitief

**MEDEDELING VAN DE COMMISSIE AAN DE RAAD EN HET EUROPEES
PARLEMENT**

over het verslag van de taskforce Noord-Ierland

{SEC(2008)447}

MEDEDELING VAN DE COMMISSIE AAN DE RAAD EN HET EUROPEES PARLEMENT

over het verslag van de taskforce Noord-Ierland

1. Inleiding

De consolidatie van de vrede in Noord-Ierland is een zaak die in de eerste plaats de mensen van de regio aangaat. Maar zij heeft duidelijk ook een belangrijke Europese dimensie, aangezien de mensen van Noord-Ierland burgers zijn van een Europese Unie, die is gebaseerd op de beginselen van vrede, stabiliteit en welvaart. Daarom was de Commissie bijzonder blij dat zij werd verzocht het vredesproces in Noord-Ierland te ondersteunen, met name door de regio te helpen bij haar inspanningen om haar economisch concurrentievermogen te verbeteren en duurzame werkgelegenheid voor haar mensen te creëren. De Commissie voelt zich bijzonder gesterkt door de prioriteit die nu door het politieke leiderschap aan de economische ontwikkeling in Noord-Ierland wordt toegekend.

Een sleutelmoment in het vredesproces was het herstel van het regionale bestuur in Noord-Ierland in mei 2007 op grond van een machtsdeling tussen gemeenschappen die de laatste decennia diep verdeeld waren. Deze historische gebeurtenis betekent dat Noord-Ierland een voorbeeld kan worden van de wijze waarop diepe politieke tegenstellingen permanent kunnen worden overwonnen en een meer open, tolerante en democratische maatschappij zelfs in de moeilijkste omstandigheden tot stand kan worden gebracht. Het was ook in mei 2007 dat de voorzitter van de Commissie, José Manuel Barroso, tijdens een bezoek aan Noord-Ierland zijn besluit aankondigde om binnen de Commissie onder het gezag van commissaris Danuta Hübner een taskforce op te richten om het vredesproces te ondersteunen, waarbij bijzondere aandacht moest worden besteed aan de wijze waarop in lijn met de algemene Lissabonstrategie¹ van de Unie voor meer groei en werkgelegenheid kon worden gezorgd. De taskforce vormt immers een nieuw en nauwer partnerschap tussen Noord-Ierland en de diensten van de Commissie, aangezien de lange periode tijdens welke de regio een belangrijke ontvanger van Europese regionale steun was, geleidelijk afloopt en Noord-Ierland nu in toenemende mate een beroep moet gaan doen op zijn eigen middelen.

In de bijlage bij deze mededeling is het verslag over de resultaten van de werkzaamheden van de taskforce Noord-Ierland (NITF) opgenomen. Over het algemeen bevestigt het verslag dat Noord-Ierland na een lange conflictperiode nu met veel uitdagingen van sociaaleconomische aard wordt geconfronteerd. Hoewel veel belangrijke economische indicatoren, bijvoorbeeld in verband met de werkloosheidspercentages of het bbp per hoofd van de bevolking, vandaag zeer gunstig afsteken bij de gemiddelden voor de Unie, draagt de regio het stempel van de conflictperiode: een grote afhankelijkheid van de overheidssector, een afkeer van het nemen van risico's en een laag niveau van ondernemerschap, het negatieve imago van de regio bij internationale investeerders, en een hoog aandeel van de bevolking dat geen economische activiteit uitoefent. Tegelijkertijd biedt de nu bereikte stabiliteit de gelegenheid om de economische prestaties aanzienlijk te verbeteren. Tegen deze achtergrond heeft de NITF bekeken hoe de regio meer betrokken kan worden bij het beleid van de EU om ertoe bij te dragen dat de economie in de waardeketen stijgt en toetreedt tot de topliga van innovatieve

¹ http://ec.europa.eu/growthandjobs/pdf/integrated_guidelines_en.pdf.

regio's. Zoals hieronder aangegeven, is tegelijk met de analytische werkzaamheden reeds een aantal initiatieven genomen.

2. De opdracht van de taskforce Noord-Ierland

De specifieke opdracht van de NITF bestaat erin de inspanningen in Noord-Ierland te ondersteunen om het concurrentievermogen te verbeteren en duurzame werkgelegenheid te scheppen, door het inzetten van de diensten van de Commissie die het meest te maken hebben met de agenda inzake concurrentievermogen en duurzame werkgelegenheid². Bijzonder belang wordt gehecht aan het verminderen van de afhankelijkheid van de overheidssector en het creëren van een meer dynamische privésector. Bij de uitvoering van deze opdracht en de opstelling van dit verslag wil de NITF symbool staan voor een nieuw partnerschap tussen het bestuur in de regio en de Commissie en probeert zij een kwalitatieve verandering in de regio teweeg te brengen. In operationele termen heeft de NITF:

- op grond van een analyse van het sociaaleconomische profiel van de regio een gedetailleerde inventaris opgesteld van de verwezenlijkingen van Noord-Ierland op verschillende beleidsterreinen van de EU, met name in de vorige programmeringsperiode 2000-2006, zo nodig vergeleken met andere delen van de EU;
- op grond van deze inventaris suggesties en aanbevelingen gedaan over de wijze waarop de overheid, de privésector, de universiteiten en onderzoekinstellingen en andere economische actoren kunnen bijdragen tot en meer kunnen profiteren van Europa.

De autoriteiten van Noord-Ierland zijn tijdens de gehele periode sinds de oprichting van de NITF en bij de opstelling van dit verslag geraadpleegd. De autoriteiten in de Republiek Ierland zijn daarbij nauw betrokken. Er zijn ook sleutelactoren in Noord-Ierland, zoals de plaatselijke leden van het Europees Parlement, de vrijwilligerssector en de sociale partners, geraadpleegd.

3. Noord-Ierland in het kader van het EU-beleid

Een algemene conclusie voor de specifieke beleidsterreinen die in het verslag zijn onderzocht, is dat Noord-Ierland over het algemeen opmerkelijke resultaten heeft behaald, hoewel het blijkbaar minder betrokken is geweest bij het EU-beleid dan de rest van het VK en Ierland. Eerst en vooral is de regio erin geslaagd aanzienlijke financiële steun voor investeringen in het kader van het cohesiebeleid van de EU te verkrijgen. Er wordt al geruime tijd financiële steun van de EU toegekend aan Noord-Ierland als een van de prioritaire "Doelstelling 1"-regio's. In de periode 2000-2006 ontvingen de zes programma's (waaronder het programma "Verwerven van duurzame welvaart" en het Peace II-programma) EU-steun ten belope van circa 2,2 miljard euro. Daar bovenop kwam nog de EU-bijdrage aan het Internationaal Fonds voor Ierland. Een van de innovatieve elementen van het cohesiebeleid van de EU in Noord-Ierland is het in 1995 ingestelde Peace-programma dat speciaal is gericht op de verlening van steun aan gezamenlijke projecten van sociaaleconomische aard met het oog op de totstandbrenging van vrede en verzoening tussen de twee gemeenschappen. In de huidige programmeringsperiode 2007-2013 worden in Noord-Ierland zes programma's, waaronder een voortzetting van het Peace-programma, uitgevoerd waarvoor een financiële bijdrage van 1,1 miljard euro is toegekend. Door die programma's heeft de Unie kunnen bijdragen aan de

² DG's AGRI, EAC, EMPL, ENTR, ENV, FISH, RTD, TREN, SG tezamen met de Europese Investeringsbank.

verbetering van de levenskwaliteit van de bevolking en zij zal dit ook in de toekomst blijven doen.

De regio is ook actief geweest op andere beleidsterreinen van de EU, zoals gedetailleerd beschreven in de bijlage. Bij wijze van voorbeeld kunnen enkele belangrijke verwezenlijkingen worden vermeld. Op het gebied van het ondernemingsbeleid heeft Noord-Ierland de bedrijven en de innovatie ondersteund via zijn INVEST-NI-agentschap, de Euro Info Centra en de Relay Centra voor Innovatie. Het Relay Centrum voor Innovatie van Belfast wordt als een van de vijf best presterende centra van het Europawijde netwerk beschouwd, gemeten in termen van bevordering van transnationale technologieoverdrachten, aangezien het met slechts een klein team is opgetreden als bemiddelaar voor 28 dergelijke overdrachten.

Op het gebied van het onderzoekbeleid heeft Noord-Ierland in het kader van het zesde kaderprogramma (2000-2006) tezamen met 161 partners deelgenomen aan 146 onderzoekcontracten, waarvoor een bedrag van 33,4 miljoen euro uit de EU-begroting ter beschikking is gesteld. Tot de successen op het gebied van het milieu behoren het actieplan ter vermindering van nitraten en, in samenwerking met Ierland, de preventieve actie op het gebied van de illegale uitvoer van afval.

Op het gebied van werkgelegenheid en gelijke kansen nemen de leden van het gelijkheidsorgaan van de regio, gezien de unieke ervaring van Noord-Ierland, deel aan de stuurgroep die toezicht houdt op de studie van de Commissie naar meervoudige discriminatie, terwijl ngo's uit de regio actief deelnemen aan de antidiscriminatie-netwerken.

Tegelijkertijd moet de regio in de toekomst meer doen aan de aanpak van haar sociaaleconomische zwakke punten en een grotere betrokkenheid bij het EU-beleid en een nauwere samenwerking met de in de NITF vertegenwoordigde diensten van de Commissie kunnen hierbij van nut zijn. De economische welvaart is thans in Noord-Ierland en elders niet langer gebaseerd op het soort regionale specialisatie dat aan het einde van de negentiende en het begin van de twintigste eeuw van Noord-Ierland een van de meest dynamische regio's ter wereld heeft gemaakt. Deze klassieke economie van *standplaatsen* is vervangen door een economie van *stromen* (arbeidskrachten, kapitaal, ideeën en kennis). Daarom is de integratie in nationale, Europese en mondiale netwerken meer dan ooit van belang voor het economische concurrentievermogen.

Om het concurrentievermogen te vergroten is het nodig dat de privésector dynamischer wordt gemaakt en de oprichting en de ontwikkeling van nieuwe bedrijven worden aangemoedigd. Hoewel op dit gebied in Noord-Ierland reeds veel vooruitgang is geboekt, zou nog meer kunnen worden gedaan, niet alleen om de opstart van nieuwe bedrijven te ondersteunen maar ook om concurrerende bedrijven in stand te helpen houden.

Een deel van de inspanningen op dit gebied betreft de ontwikkeling van nauwere banden tussen de bedrijven en de belangrijkste bronnen van innovatie: de universiteiten, onderzoekinstellingen en andere bronnen van kennis en onderzoek, niet alleen in de regio maar in een bredere Europese context. Bovendien hangt de vergroting van het concurrentievermogen fundamenteel af van gekwalificeerde menselijke hulpbronnen, inclusief de ontwikkeling van de taal- en andere vaardigheden die nodig zijn om de relaties met de rest van Europa en ook daarbuiten te verdiepen. Hoewel de onderwijsnormen in Noord-Ierland hoog zijn, groeit de bezorgdheid over de onderwijnskloof tussen degenen met lage of slechte kwalificaties en de hooggekwalificeerden. In de context van de inspanningen ter versterking van de kenniseconomie in Noord-Ierland is het zeer belangrijk dat het

menselijke potentieel van de regio ten volle wordt benut. In dit verband is het nodig dat ervoor wordt gezorgd dat een groter deel van de bevolking een economische activiteit verricht, met name door het verbeteren en moderniseren van de vaardigheidsniveaus en het bevorderen van de risicobereidheid en het ondernemerschap, met als gevolg daarvan de oprichting van nieuwe kleine bedrijven en de vestiging van nieuwe zelfstandigen. Tezamen met de inspanningen ter vergroting van de arbeidsparticipatie van inactieve en randgroepen zou dit ook de situatie in Noord-Ierland ten aanzien van de sociale inclusie verbeteren en bijdragen tot de bestrijding van armoede.

Er bestaat ook behoefte aan actie op meer traditionele gebieden. Zo moet onder meer het moderniseringsproces van de levensmiddelenindustrie, die een belangrijke activiteit voor de toekomst van de regio blijft, worden voortgezet. Bovendien zijn door de last van het verleden de middelen voor investeringen in bepaalde infrastructuurwerken lager dan anders het geval zou zijn geweest. Dit geldt met name voor de vervoersinfrastructuur en de milieu-infrastructuur waar als gevolg van de toenemende bezorgdheid over de verslechtering van de traditioneel goede waterkwaliteit behoefte bestaat aan water- en afvalbeheerssystemen en investeringen in eco-innovatie en milieuonderzoek.

4. De werkzaamheden van de taskforce Noord-Ierland, mei 2007 – maart 2008

Zoals hierboven aangegeven, heeft de NITF sinds mei 2007 naast haar analytische werkzaamheden nauw met de autoriteiten in Noord-Ierland samengewerkt bij de tenuitvoerlegging van de agenda voor groei en werkgelegenheid. Ten eerste hebben de diensten van de Commissie prioriteit toegekend aan het nemen van snelle besluiten over de nieuwe generatie sociaaleconomische ontwikkelingsprogramma's voor 2007-2013:

- Eind 2007 was overeenstemming bereikt over vijf van de zes programma's: Peace III, het programma inzake concurrentievermogen en werkgelegenheid, het programma van het Europees Sociaal Fonds voor Noord-Ierland, het territoriaal samenwerkingsprogramma met West-Schotland en Ierland en het programma inzake plattelandsontwikkeling. Het besluit over het visserijprogramma, dat voor het gehele VK nationaal wordt georganiseerd, wordt naar verwachting de komende maanden genomen, als het programma volgens het afgesproken tijdschema wordt ingediend.
- De totale financiële toewijzing van de EU voor de zes programma's bedraagt meer dan 1 miljard euro. Het belang van de besluiten over de programma's is dat zij het pad hebben geëffend voor de betaling van voorschotten van 42 miljoen euro in 2007, wat de regio zal helpen bij het opstarten van een nieuwe investeringsronde.
- Het is zeer bemoedigend dat het nieuwe programma van het EFRO inzake concurrentievermogen en werkgelegenheid, dat het grootste van de zes programma's is, met een financiële steun van de EU ten belope van 473 miljoen euro, en het programma van het Europees Sociaal Fonds met een EU-steun van 165 miljoen euro vast zijn verankerd in de context van de Lissabonagenda, in die zin dat meer dan 85% van de middelen is "geormerkt" voor investeringen die direct zijn gericht op de verbetering van het concurrentievermogen. De Commissie ziet uit naar de tenuitvoerlegging van deze belangrijke Europese programma's in de verwachting dat Noord-Ierland een voorbeeld zal worden van een beste praktijk in de EU wat betreft de toepassing van het Europees regionaal beleid voor de verwezenlijking van de agenda inzake groei en werkgelegenheid.

- Om het niveau van de beschikbare investeringsmiddelen te vergroten heeft de Commissie de autoriteiten aangemoedigd om de mogelijkheden te bekijken voor de verlening van op een lening gebaseerde financiële steun via de initiatieven Jeremie en Jessica voor het mkb respectievelijk de stadsontwikkeling. Daartoe zijn reeds contacten gelegd met de Europese Investeringsbank (Jessica) en het Europees Investeringsfonds (Jeremie).
- In het licht van de sluiting van de Seagate-fabriek heeft de NITF bovendien de aandacht gevestigd op het nieuwe Europees Fonds voor aanpassing aan de globalisering, dat, als aan de nodige criteria wordt voldaan, de kosten van omscholing, enz. kan helpen financieren.

Ten tweede heeft de NITF nauw met het bestuur van Noord-Ierland samengewerkt om de regio steviger in de EU-netwerken te integreren:

- **Netwerking met de Commissie.** Er vinden systematischer contacten met de diensten van de Commissie plaats en als gevolg daarvan is in Noord-Ierland de kennis over de verschillende door het EU-beleid geboden mogelijkheden en de indiening van aanvragen om steun op verschillende gebieden verbeterd. In dit verband wordt een aantal acties overwogen of reeds uitgevoerd:
 - Een vroeg voorbeeld was de oproep tot het indienen van inschrijvingen in het kader van het beleid van de Unie inzake **trans-Europese vervoersnetwerken (TEN)** waarvoor de regio in het verleden relatief weinig belangstelling had getoond. Door het indienen van een offerte in het kader van het Britse voorstel voor het TEN-vervoersprogramma 2007-2013 ontving de regio een EU-subsidie van 10,64 miljoen euro voor een wegebouwproject. Het steunpercentage zal met 16% van de totale kosten het hoogste zijn in het VK, vergeleken met de 5% voor andere weggedeelten in het VK.
 - Op het gebied van de **kenniseconomie** vormen de door het **zevende kaderprogramma** geboden mogelijkheden voor de universiteiten, de onderzoekcentra en de privésector een bijzondere prioriteit voor de regio. De Commissie steunt de autoriteiten in Noord-Ierland in hun streven om de deelname aan oproepen tot het indienen van voorstellen te concentreren op gebieden waar de regio bijzonder sterk staat: luchtvaart, nanotechnologieën, informatiemaatschappij, levensmiddelenkwaliteit en dienstverlening. Op het gebied van kleine bedrijven zijn de aan de bedrijven geboden mogelijkheden door het **programma inzake concurrentievermogen en innovatie** nader belicht, met name in het kader van het **eco-innovatie-initiatief** en op het gebied van de **financiële engineering**. In het licht van de belangrijke rol die de menselijke hulpbronnen bij de ontwikkeling van de kenniseconomie spelen, is tegelijkertijd de aandacht gevestigd op de uitbreiding van de deelname van Noord-Ierland aan de verschillende initiatieven van de EU op het gebied van onderwijs, opleiding en jeugdzaken. Uit de gegevens blijkt dat meer zou kunnen worden gedaan om de studenten van Noord-Ierland beter voor te bereiden op deelname aan het **Erasmusprogramma**, dat studenten uit de regio de mogelijkheid biedt taal- en andere vaardigheden te ontwikkelen door te gaan studeren aan onderwijsinstellingen in andere lidstaten van de EU.
 - Op het gebied van **milieu en energie** is uit contacten met de Commissie gebleken dat er belangstelling bestaat voor de vervoers- en energieprogramma's van de EU (**Concerto, Intelligent Energy, Civitas**) die kunnen bijdragen aan de versterking

van de reeds door de regio genomen belangrijke maatregelen op het gebied van hernieuwbare energie en energie-efficiëntie; verder zou Noord-Ierland meer betrokken kunnen worden bij de uitvoering van de strategie voor duurzame ontwikkeling via projecten die in het kader van **Life+** financieel worden gesteund.

- Andere lopende acties omvatten een seminar voor intercollegiaal leren over het **werkgelegenheids- en sociaal beleid** van de EU, dat gepland is voor april 2008. De voorbereidingen voor een conferentie over antidiscriminatie, die begin juni 2008 in Belfast zal plaatsvinden, vorderen goed.
- Bovendien is op het voor Noord-Ierland belangrijke gebied van het **landbouwbeleid** de bevordering van levensmiddelen van hoge kwaliteit onder gebruikmaking van geografische benamingen als prioriteit aangemerkt. Bijgevolg zijn aanvragen voor projecten ter bevordering van **levensmiddelen van hoge kwaliteit** opgesteld, die binnenkort bij de Commissie zullen worden ingediend.
- **Door de EU gefinancierde netwerkprogramma's.** De aandacht van Noord-Ierland is gevestigd op de mogelijkheden voor deelname aan de **netwerkprogramma's van de EU**. De regio heeft met name belangstelling getoond voor het spelen van een leidende rol in een door het initiatief "*Regio's voor economische verandering*" ondersteund netwerk dat door het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling mede wordt gefinancierd. Dit is de eerste keer dat NI naar voren is getreden als leidinggevende actor, wat het feit weerspiegelt dat NI vertrouwen krijgt in zijn eigen capaciteiten in een EU-context.
- **Uitwisseling van ervaringen met andere regio's.** Noord-Ierland is aangemoedigd om zijn specifieke - en in veel opzichten unieke - ervaringen met het oplossen van conflicten met andere regio's te delen. In dit verband is een eerste stap gezet met de organisatie in oktober 2007 van een specifieke workshop tijdens het jaarlijkse regionale evenement in Brussel, bekend als **de open dagen**, over het thema van de ervaring met het Peace-programma in Noord-Ierland in vergelijking met de ervaring op Cyprus en in de westelijke Balkan. Zoals hieronder aangegeven, bestaat in Noord-Ierland veel belangstelling voor de ontwikkeling van dit activiteitsgebied tot een soort **Europese institutionele faciliteit voor conflictoplossing**.
- **Bundeling van krachten met andere regio's.** Als onderdeel van zijn integratie in de minder formele netwerken die de EU-economie kenmerken, is Noord-Ierland door de NITF aangemoedigd om op eigen initiatief in contact te treden en ervaringen uit te wisselen met andere regio's. Om het proces op gang te brengen heeft de NITF contacten gelegd met de succesvolle Helsinki Innovation Strategy.

5. Noord-Ierland en taskforce Noord-Ierland: de volgende stappen

Als gevolg van de werkzaamheden van de NITF, als hierboven aangegeven, is een aantal door de regio op te volgen aandachtspunten geïdentificeerd. De Commissie stelt voor dat de NITF wordt gehandhaafd om de regio bij deze werkzaamheden te begeleiden en de vooruitgang te monitoren. Om te zorgen voor het welslagen van dit project wordt onder meer de uitwisseling van ambtenaren, ook voor korte perioden, overwogen. De vertegenwoordiging van Noord-Ierland in Brussel zal in dit verband ook een belangrijke rol moeten spelen.

De NITF zal verder trachten Noord-Ierland meer bekend te maken met de nieuwe Europese programma's, evenementen en fora die van belang kunnen zijn voor de regio.

De NITF zal de regio ook ondersteunen bij haar verklaard doel om meer betrokken te worden bij de vormgeving van het EU-beleid. Dit houdt een verandering van het perspectief en de rol van de regio in: een verandering van de status van een regio die financiële steun van de EU ontvangt naar die van een actor die meespeelt bij de ontwikkeling van de beleidsagenda van de EU. Het welslagen hiervan zal afhangen van de nationale context waarin de raadpleging over het EU-beleid wordt georganiseerd; de NITF kan er echter voor helpen zorgen dat de autoriteiten en de andere actoren volledig worden geïnformeerd, bijvoorbeeld door de vertegenwoordiging van de Commissie in Belfast.

Zoals hierboven aangegeven, hebben de autoriteiten van Noord-Ierland ten slotte belangstelling getoond voor de bevordering van de ontwikkeling van een faciliteit voor het verrichten van onderzoek en het verstrekken van advies over conflictoplossing. De rol, de organisatie en de financieringsbronnen van een dergelijke faciliteit worden thans in Noord-Ierland bestudeerd, rekening houdend met het feit dat er in de regio zelf en in Ierland reeds initiatieven in deze richting bestaan. De diensten van de Commissie hebben de potentieel waardevolle bijdrage erkend die de ervaring met het vredesproces in Noord-Ierland zou kunnen leveren aan conflictpreventie- en -oplossing en vredestichting in andere delen van de wereld, en zij hebben positief gereageerd op een verzoek van de autoriteiten om tezamen te onderzoeken welke acties in de toekomst kunnen worden ondernomen. In de context van de beleidsdialoog tussen de Europese Unie en derde landen en de regels voor de uitvoering van de huidige ondersteuningsprogramma's, alsook in de specifieke context van de dialoog met landen zoals China, Rusland en Brazilië over regionaal beleid zal de Commissie bijvoorbeeld de aandacht vestigen op de specifieke bijdrage van de Peace-programma's aan de sociale en economische ontwikkeling. Dit zou aanleiding kunnen geven tot een specifieke samenwerking met derde landen over vredes- en verzoeningsaangelegenheden, zoals bevorderd in het kader van de Peace-programma's, waarbij de in Noord-Ierland opgedane ervaring van nut zou kunnen zijn.